

David Joris

**Wie men || voert an van her=||ten trouwen eñ by der hanth || nemen/ daer men
niet mede doelen || off sondigen dan wel mede vä||ren ewich beschermt/
be=||waert ende behol=||den sijn sal.|| ... ||**

Rostock: Dietz, Ludwig, 1545

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1012777871>

Druck Freier Zugang

In Theol. unigeb.

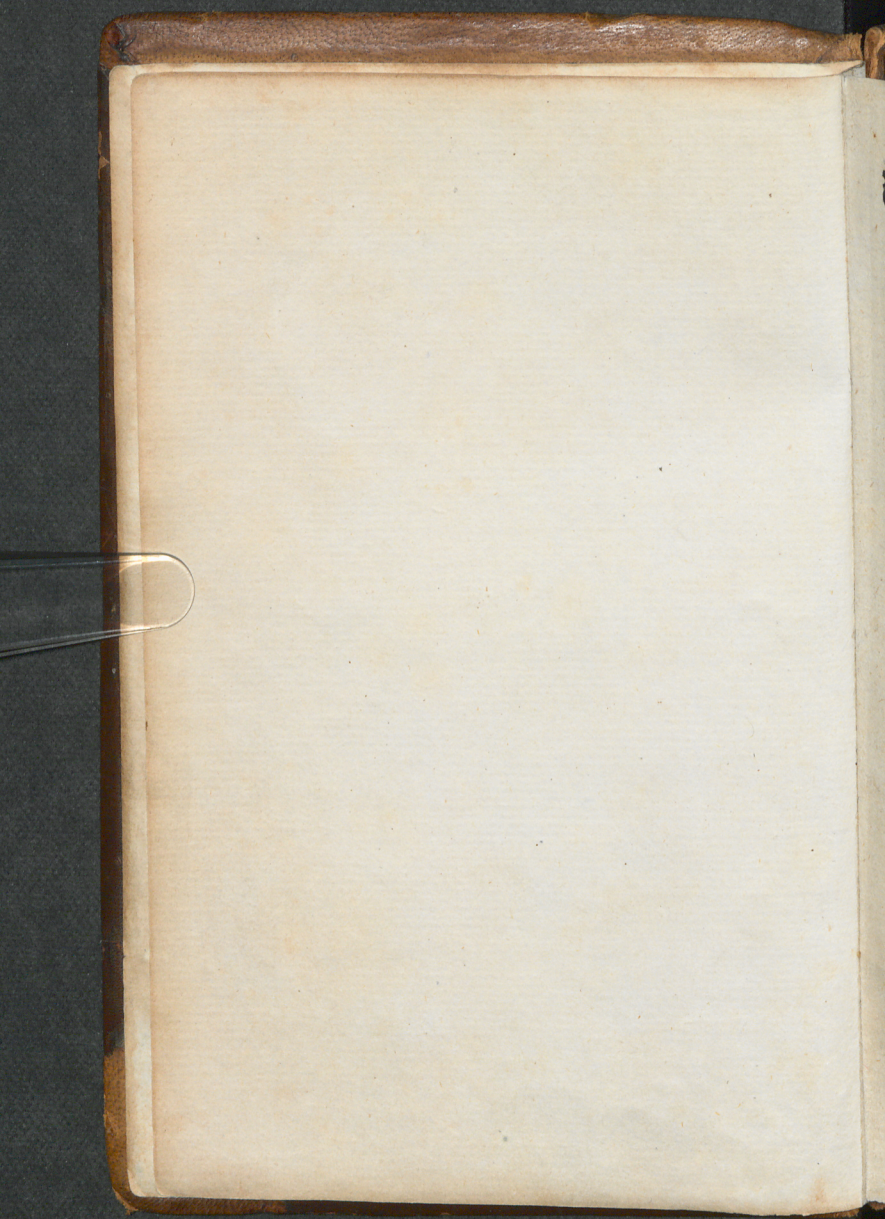
In diese ~~unigeb.~~
unigeb.

33

(M. 3107. O. 1-20.)

Rara

<R> F4-6554¹⁻²⁰

16
1
S Wie men

voert an van her-
ten trouwen en by der hanth-
nemen/ daer men niet mede doelen
off sondigen dan wel mede vā
ren ewich beschermt/be-
waert ende behols-
den sijn sal.

Deffet v̄ snel in een
steenklip (Christus vastichs)
en verberget v̄ inder eerden (Chris-
tus nederheit) voer dat aens
gesichte des verschrycs
kelijcken Richters.

Esate. 2.

16

Alle ghelouige goet

willighe herten: Saluyt. Neemt
waer: hier bin ick toe ghes
dreuen. Siet een won
derlijck dinck.

Aldie haer herten an
een Mensche begeuen / gaē
Godt aff.

Wie een Vrouwe voer
die liefde der wijsheit trou
wet / wantrouwet Godt.

Se een Man jnt vleesch
voer Christo soecket oder begheert / die gaen
verloeren.

Off die sich verbinden mit vleesch en bloet
versacken den Geest en doen weder den Vader

Alle die eens metten kinderen der mensche
wert / werden mit de kinderen Gods oneens.

Die sich vereelijcken sonder den eenighen
Soon / vervreemden het leuen.

Wie sich mit dat schepsel op eerden jnlift /
snijt hem seluē vande schepper des hemels aff.

Wie twee contrarye Beeren wil ghelijcke
dienen / wert van beiden jnt laetste quaelijck
ghelo ont.

Daerom wat sich jnden Geest
staet Christi begeuen wil / moet sijn herte van
mans

Mans ende Wijffs beelde wachten.

Wie anden den Soon der ewicheit huwen en trouwen wil / moet den Soon des Duuels wantrouwen ende affgaen.

Wie sich tot den nieuwen Mensch wil be-
geuen / mach den olden Mensch nz meer leuen Der Slang

Wie niet steruen mer leuen will / sal sich gen aenge
vander doot haesten ende wachten / der Slang sichte is de
gen aengesicht wenden moeten. sonde.

Wie mit vrouden genereren / blyde kijnde-
ren ouerkoemen wil / die soecke dat zaet van
den Soon des gebenedyden.

Heth is beter sonder künnderen te steruen Ecclesi. 16.
dan Godtloose künnderen achter te laeten.

Den wijn is starck / den Coeninc machtis 3 Esdre. 4.
ger: ouerst een Wijff gaet dien te boeuen. Wie
niet gekömen is totter waerheit / heft se macht
tot haeren wille te brengen.

Die waerheit verwint ende gaet boeuen al
Wie daer toe gekoemen off mede verenicht is /
der wert vry: ende daer nae kan hy vryen / an-
nemen / beholden ende heil geuen / beschermen
wien hy wil: eer hefft hys geen macht an sich
seluen / wie voele min an een andere.

Hefft yemant sijn herte daer an gehangen
die trecket flucks daer aff / ende stellet tot Chri-
stum off hy moet verderuen.

Soeckt yemant een Man / hoofft oder Hee-
re / die anneme den beholder des leuens ende
heilgheuer der werlt: byden welcken men bes-
waert is

Hiere. 17. Wee der een Mensche vertrouwt / vleesch
voer synen arm / lust ende leuen holt / daer me-
de sijn herte vanden **H E E R E** wijckt.

Gebenedijth is die mensch der den **H E E**
R E vertrouwt / dies ooghen nae Godt seent:
die sal sijn als een vruchtbaeren boem / die an
den waeteren geplant is / ende niet / soe schoen
die hette kompt / verdorret / mer altijt groen /
sonder onderlaet vruchtbaer is.

Soe verguedet / vermant off
verwijft v niet / wert Geest geestelijck / niet
vleisch vleischelijck: met den **H E E R E** eens
niet met den kñnderen der menschen / der alle
vleisch sijnde als hoy verghaen sullen. Daer
om staet onder Christo / die v dierbaer tot sijn
eigendoem gekofft hefft. Sebber dijn verbont
metten gheestelijcken steen die sonder handen
vanden hemelschen berch aff geruckt is / eerst
jn alle Godes Woorden leuendich / daer nae
leuentmaeckende / waerdich om anderen te leys-
den / te straffen ende te leeren / een hooft ende
H E E R E ouer alle vleesch machtich genoegh
te sijn.

Die kñnderen der Werlth
huwen ende truwen / dat is / mannen en wy-
uen / ende alsoe sullen sy tot den laetsten toe
(dat haer den dach wie ein valstrick oueruult)
volstricken / nae haeren eigenen sin ende moets
wille

wille volherden: om dat sy niet geloofft / den
 gerechten man **H E E R E** ende hoofft Chris
 tus haer salicheit ende leenen niet ghewilt en
 hebben/ soe geschreuen is. Want euen wiet ges
 schach jnden tyden Noe / salt oick geschieden
 jnden daege des Menschen Soene: verstaet.
 Sy aten/ sy droncken/ sy trouwden en werden
 te houwelijck off trouwelijck die mensche gege
 uen/ tot op den dach toe dat Noe in die Arcke
 ginck / ende die sintvloet haer alle wech nam:
 Desseluē gelijk het gescheide jnde tyden Loth:
 Sy aten/ sy droncken/ sy kofften/ sy verkofften
 sy planteden/ sy tymmerden. Mer op den dach
 dat Loth wt Sodoma ginck / doe regendet
 vuy: vnde sulphur vanden hemel ende vernijls
 de sy alle. Naedier wyse salt ghaen/ secht die
 Mont der waerhz/ op den dach als des men
 schen Soone geopenbaert sal werden. Neemt
 ter herten / ick waershouwe dy alle: den dach
 des **H E E R E** gaet schoen op ende is nae
 by in die doere.

**Dancket den Heere die
 v alle soe lieff heefft.**

Wy sijn in eenen Geest alle tot een lijchaem
 gedoopt. Corinth.
 Ghy sijt dat lychaem Christi/ leeden onder
 malckanderen. Galath.
 Ghy sijth altesamen een in Chристо Jesu.
 Collossen. A 3 Beert

Keert weder O Israehel/soe wil ick v trouwen. Hieremie: 3.

Die kinderen Juda ende Hierusalem sulden te hoepe koemen en te samen an een hooft holden. Ick wil my v verlouen inder ewicheit Ick wil v trouwen in gerechtheit: in ordele/ genaede en barmherticheit / jae in trouwe en geloene wil ick my an v verloeuē. Hosee: 2.

Men sal v mijn lust an haer (off aengenasme) heeten: V Lant heeft een Man oder een beloefde/want die H E E R E is v gunstich: Dijn Lant wort een Man ghegeuen oder toegesicht: soe dat ghelijck een Jongelinc een

Maecht te houwelijck neemt sal Godt hem seluē dijn Sōnen te houwelijck

verseekeren: en gelijck als hem

een Brudegham ouer sijn

Bruydt verblijt / sall

hem v Godt van

v verblydē.

Zesaie.

62 ende 24.

Mathei. 4.

Die Mensch leeft
niet alleen vanden Brode/ mer
by alle Woorden die daer
kōmen wt den Mont
Gods. Deutro
nomij: 8.

Daerom sijn gheen Menschen die buyten Christum staen en naeden Geest in alle Gods Woorden niet en leuen/ want sy gelijck Beesten haer naetuyre volgen / die hemmelsche benedictie met Esau daer voer ouergheuen. Heeft dan yemant die gerechticheit ende een vroom leuen lieff/ die arbeide om wijsheit/ se heest groote duechden/ want sy leert soberheit/ vorsichtichz gerechticheit en alle duecht/ soe dat die Mensch in sijn leuen niet nutlijcker hebben mach dan wijsheit: dan sy wert niet ouerkoemen dan vanden Godtroesenden de volstandich in des **HEILIGEN** Woort blyuen/ ende sijn gebot van heren doen. Mer den quaerwilligen en schalcken vliet sy verde: vanden stolten ende hochmodighen laet hy sich niet seen: hoe mocht haer die gulsige ende gyryge / swyge die nydyge ende
den

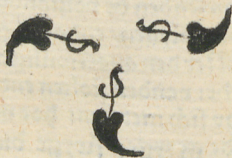
den loegnaer dan versinnen: die schalcke haer
loff rein wt sprecken: aengeseen dat waerach-
tige wÿßheit met een rein herte ghescheiden
moet.

Wacht v dat dijn hertche niet beswaert en
wert met eeten ende drincken/ ende mit sorghe
der neringe ende den Sach niet siel ouer v en
foeme/ want gelijck een valstrick sal hy foemē
ouer die/ die op Erden woenen. Saeromme
waeckt ende bidt dat gy waerdich moecht wer-
den beuonden alle diese dingen te ontfoemen.

Saeromme V gy Jongers volcht mynen
Raedr: Als ghy om te eeten off drincken ghaet.

Soe wilt v Ziele in Gods Woordt
rust ende vrede weten: Wildy
v Leuen n3 verliesen off
in die Doot vers
geethen .

Wthgegaen. 1545.

Register

1. van menniger leijart des menschen vianit
2. waarom die dot den Alden bitter gevalt den den jüngen
3. Strave ende ferre
4. Strave ende ferre
5. Strave ende ferre
6. wardo die mensch van goedt geschapen, is
7. vermaninge en sekerre, om het goet van Goedt te Cissen En Begeren
8. hodie mensch van Goedt gevalt en op wat mannier hie wederom to goedt te brengen
9. van dat vergaen en navolgen blieven en vergaen moet
10. stemlick gesproken so bena be com merde sielen
11. warning en ferre
12. En richt en Goetlick kind der tucht beide vor oet en jüng

13. van Godes en Des menschen
Kennis, samps harden. bejder
voert brengen
14. hoe hie sien moet die gebott
en overiecht over en Ander
rechtlick heben of bringen mach
15. vant Och sien art en Eigenschap
16. Wie men voert en van herten
frouwen en bie den hant
nemen &
17. homen sich in desen gevarliken
tiden inder weelt hebben
en dragen sall
18. en onder schiet te kennen die
vrom en onvrome &
19. van die ongerechte en ge-
rechte prädicanten
20. van dat rechte ware Sion
en jerusalem. en warhachtig
Bericht

vann maniger hrij art des mensche vanden
warom die doot den Alden bittend falt dan
den Jünggen

Araffe unde luer dat 1

Araffe unde luer dat 2

Araffe unde luer dat 3

war to an vni die mensche van G yschard
Jf

ho die mensche van G yschallen

van dat veygen an na folgen blinen unde
veygen moet

tot den benamden veygen siken

warwinge unde luer

en recht en godlike kind tniicht

van Gb und des menschen Pentnis 13. lest

ho die sijn moet die gebot en onyge 14

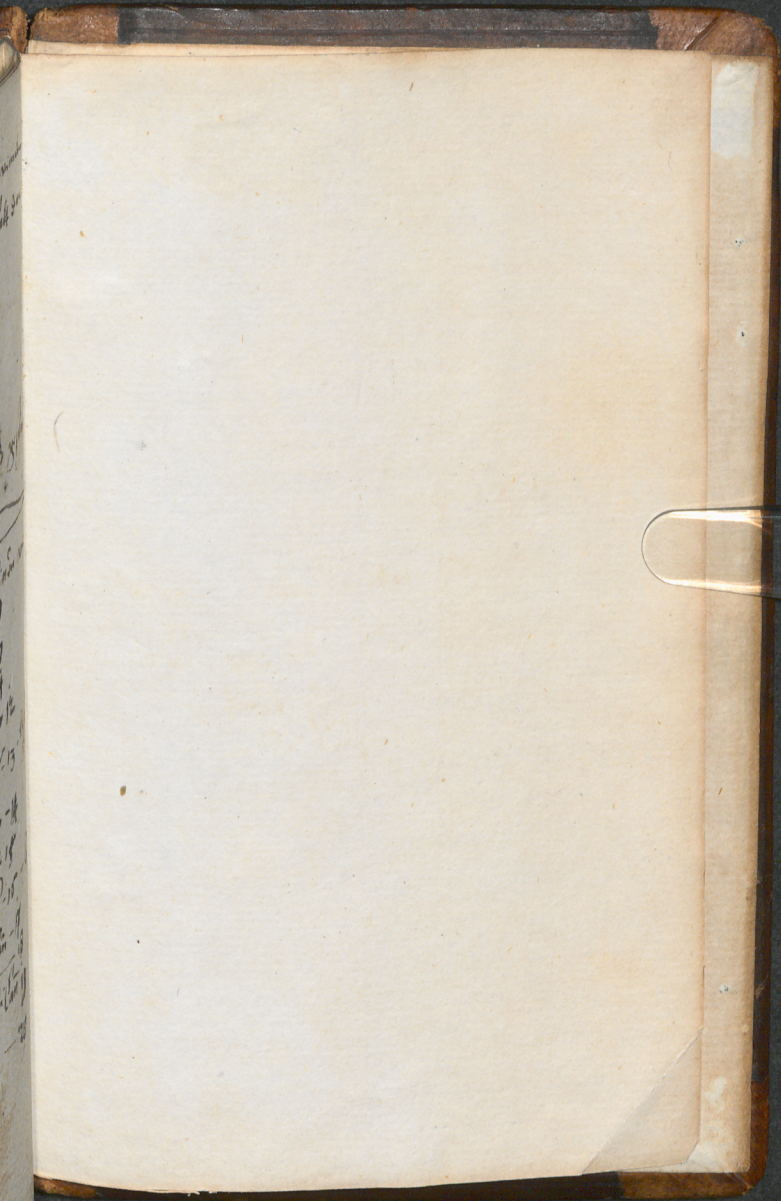
vant oye sijn out en ygesstoy 15

wie men vortan van garten bocher 15. lest

ho men sijn tot die sijn tijden siben 17

een aff sakenwinge
van die veygen en yge yge die van 18

vant rest sijn unde Jerusaleum 19

MANET

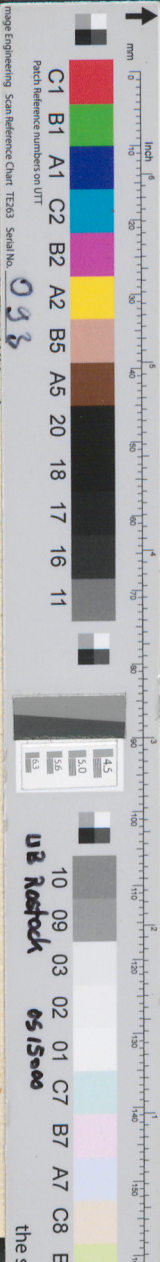
IN

AETERNV

XX Tractate,
Rostock,
1539-1545.

F f -
6554¹-20

Psalm
Zesai
Wien j
ende kl
sullende
sent wa
wt den
een mac
volck. **E**
Zesai.

nt oick inder hoochten der berghen/
n/ vruchtbaer ende swaer ghelaeden
at sijn geruisch / wie den Cederen op
/ sijn sal / die vanden windt beroert
soe salt toenemen ende wassen inden
ie dat gras opten velde.

er wort hier die Schrifftgeleerde gez
ter die Raetshoor / die een veruoegen
baer blyuen die meisters die de jonge
Daer en sult ghy niet seen een volck
nder dieper spraecken / off in hoeger
menschen / diemen niet verstaen en
een vreemder tonge / diemen niet be
f vermercken kan / als wel een rechte
raecke wten monde Gods inder waer
en jnt herte ende niet allene in de oren
naemelijck / in Zion: Demen dan glo
chynende seen sal / een hoofstade ont
rijlijcker scesten. Daer sullen dijn Da
usaelem seen / die heerlijcke Woening
utte die nimmermeer en sall veruoert
ckt werden / als well voertijts ghes
want sy foemen sijn tot die rechte vol
entenisse des ewigen waerheits een
s Heilighen hemelschen verstants
aer gheen loogen off bed:och toe en
re inder ewicheit achter afstan mot.
erstaen by een kint ende man / dat ten
te leyden ende wijs te maecten is /
wit ende wit swart: goet quaet ende
quaet